

**Рецензія на: КАЧМАР В. ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
У 1784–1918 роках: ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ОСВІТНЬО-НАУКОВІ ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ. МОНОГРАФІЯ / ЛЬВІВ: ЛНУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА, 2021. – 556 с.**

Історія Львівського університету має чималу історіографію, передусім, українську та польську. Щороку з'являються десятки статей, присвячених тим чи іншим аспектам цієї обширної теми, монографії, дисертаційні дослідження, які розкривають постаті окремих викладачів чи наукові середовища, підрозділи кафедрального чи факультетського рівнів, окремі навчально-наукові напрями тощо.

Попри це, до сьогодні жоден із українських чи польських учених, або ж колективів науковців не взявся за написання комплексного монографічного дослідження, присвяченого одному з найтриваліших періодів в історії Львівського університету – т. зв. австрійському періоду (1784–1918), який став підґрунтям для подальшого розвитку Університету та його середовищ – Університету Яна Казимира у Львові, Українського університету у Львові та Львівського державного університету імені Івана Франка, де викладали випускники Цісарсько-королівського університету імені цісаря Франца I у Львові.

На жаль, аж до появи рецензованої монографії Володимира Качмара основною працею про австрійський період історії Університету залишалася книжка авторства Людвіка Фінкеля та Станіслава Стажинського, опублікована ще 1894 р., відтак – “хроніки” Львівського університету, в яких його історія доведена до 1910 р. Попри величезні переваги зазначених видань, їхнім недоліком є надмірна фактографічність, яка, певним чином, стає на заваді простеженню важливих тенденцій, осягненню теоретичних узагальнень (до того ж, у “хроніках” метою є лише представлення фактичного матеріалу). Крім того, притаманний зазначеним виданням наголос на біографічному вимірі історії Львівського університету, а в його контексті – лише на ключових постатях – передусім професорах – відводить на другий план формування наукових середовищ, характеристику навчального процесу тощо.

Уже цей короткий вступ засвідчує непересічну актуальність появи сучасної праці про австрійський період історії Львівського університету, на зразок монографічного дослідження В. Качмара. Наголосимо, що автор реконструює історію Університету спираючись на першоджерела, зокрема, на його офіційні статистично-довідникові видання, скрупульозно аналізуючи їх. Це дозволило дослідникові виокремити чимало, до того неакцентованих в історіографії, натомість надзвичайно важливих аспектів діяльності Львівського університету. Серед них – мережа наукових підрозділів факультетського рівня: збірки, кабінети, музеї, лабораторії, семінари, заклади, інститути, клініки, амбулаторії та ін. Фактично, у рецензованій монографії їхня докладна реконструкція (включно зі змінами форм і назв, особового складу) здійснена вперше.

Іншим важливим аспектом є увага автора до навчального процесу. Так, у багатьох виданнях з історії Львівського університету цей аспект залишається “в тіні” біографістики чи характеристики організації кафедр. Натомість у монографії В. Качмара досить докладно увага приділена формам організації навчання (лекції, вправи, семінари та ін.), тематиці курсів. Важливо додати, що дослідник уміло характеризує навчально-наукові напрями крізь призму професорсько-викладацького складу Львівського університету впродовж 1784–1918 рр.

Ще однією важливою складовою монографії В. Качмара є ґрунтовний аналіз суспільно-політичних процесів, тісно переплєтених із діяльністю Львівського університету. У цьому контексті особливого відзначення потребує боротьба за Український університет у Львові, що була однією з ключових віх історії Львівського університету кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що поява монографії В. Качмара є знаковою подією в українській історіографії, присвяченій історії Львівського національного університету імені Івана Франка. Сподіваємося, що це комплексне дослідження започаткує серію, присвячену окремим періодам історії Університету.

Роман ТАРНАВСЬКИЙ